

Кудінов С.С.

Національна академія Служби безпеки України

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ПРОТИДІЇ ТЕРОРИЗМУ ТА ЙОГО ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ УКРАЇНИ

У статті проаналізовано практику протидії тероризму в іноземних країнах та вироблено пропозиції із вдосконалення антитерористичної діяльності в Україні не лише в правоохоронних системах, але й в інших державних органах та інститутах громадянського суспільства. Доведено, що ефективність такої діяльності зумовлена якістю законодавчого забезпечення цього процесу, наявністю оптимальних технологій протидії та відповідною побудовою системи органів, що мають їх реалізовувати, а тому міжнародний досвід є вкрай важливим для України з точки зору як пошуку своєї найбільш ефективної моделі протидії, так і об'єднання зусиль з провідними розвинутими країнами у напрямі боротьби з тероризмом.

Ключові слова: тероризм, антитерористична безпека, міжнародний досвід, громадськість, контртерористична стратегія, боротьба з тероризмом.

Постановка проблеми. Боротьба з тероризмом є актуальною проблемою сьогодення, нагальним завданням не лише правоохоронних, але й інших державних органів, справою інститутів громадянського суспільства. Ефективність цієї діяльності зумовлена якістю законодавчого забезпечення цього процесу, наявністю оптимальних технологій протидії та правильною побудовою системи органів, що мають їх реалізовувати, а тому міжнародний досвід є вкрай важливим для України з точки зору як пошуку своєї найбільш ефективної моделі протидії, так і об'єднання зусиль з провідними розвинутими країнами у цьому напрямі.

Наведене визначає актуальність зазначеної статті та її мету, яка полягає в аналізі практики протидії тероризму в іноземних країнах та вироблення пропозицій з вдосконалення цієї діяльності в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Нині вивчення феномена тероризму активізувалося як у країнах, що зазнали терористичних нападів, так і в державах, котрі усвідомлюють його потенційну небезпеку, зокрема в Україні. Серед найбільш відомих зарубіжних дослідників, праці яких використані авторами, слід назвати К. Добсона, Р. Пейна, С. Хоффмана, В. Дженкінса, М. Креншо, С. Сігеллера, П. Уїлкінсона, Й. Александера, У. Лакера, Ф. Аречагу, Дж. Поуста та ін.

На правовому та кримінологічному рівні аспекти терористичної діяльності досліджували В. Антипенко, Ю. Антонян, О. Бандурка,

С. Беляєв, В. Смельянов, В. Глушков, В. Крутов, Б. Леонов, В. Ліпкан, Є. Ляхов, В. Мальцев, А. Попов, І. Рижов та ін.

Вагомим теоретичним підґрунтям для аналізу природи тероризму та причин його ескалації на сучасному етапі є дослідження етнополітологів та конфліктологів І. Оніщенко, І. Кресіної, С. Римаценка, Г. Перепелиці, В. Котигоренка, О. Нарочницької, І. Воронова, О. Здравомислова, О. Картунова, В. Небоженка та ін.

Постановка завдання. Незважаючи на активізацію наукових розробок цього напрямку, їх актуальність (і особливо в частині переосмислення досвіду) залишається вкрай важливою для відпрацювання найбільш ефективних систем захисту від тероризму.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для країн ЄС боротьба з тероризмом залишається одним із пріоритетних напрямів діяльності із забезпечення національної безпеки. Базовим документом для опрацювання національних стратегій країнами ЄС є Контртерористична стратегія ЄС [1], яка визначає 4 основні напрями діяльності: запобігання; захист; припинення; реагування. Нею ж передбачена і необхідність співпраці та координації між державами у боротьбі з діяльністю, яка прямо або опосередковано може бути пов'язана з тероризмом.

Відповідно до положень Контртерористичної стратегії Європейського Союзу від 30 листопада 2005 року, Повідомлення Єврокомісії Європарла-

менту і Ради Євросоюзу від 6 листопада 2007 року щодо посилення боротьби з тероризмом для ефективної боротьби з ним Євросоюзу визначені завдання щодо посилення:

- координації дій правоохоронних органів і органів державної безпеки всередині країни;
- координації та взаємодії внутрішньодержавних органів державної безпеки із відповідними органами Європейського Союзу;
- співпраці з органами державної безпеки інших держав (тих, що не входять до складу Європейського Союзу; країнами-членами НАТО; державами, які не входять до складу міждержавних об'єднань, блоків, асоціацій) [2].

У Європейському Союзі з метою координації дій Ради Європи проти тероризму був створений Комітет експертів з питань тероризму (Committee of Experts on Terrorism, CODEXTER), який у 2018 році був перетворений на Контртерористичний комітет Ради Європи (Council of Europe Counter-Terrorism Committee, CDCT). Поряд з розробкою Контртерористичної стратегії Ради Європи на 2018–2022 роки, виявленням новітніх терористичних загроз CDCT здійснює активну співпрацю з іншими країнами щодо обміну практичним досвідом [3].

Окремі країни, наприклад Нідерланди, використовують у національних програмах умовний поділ усієї антитерористичної діяльності на два напрями: «репресивні заходи» та «превентивні заходи». При цьому особлива увага приділяється саме превентивним заходам, спрямованим на виявлення злочинної діяльності на ранніх стадіях [4].

Чинна у Великобританії Стратегія Об'єднаного Королівства з протидії тероризму виділяє чотири напрями зусиль: запобігання; переслідування; захист; підготовка [5]. З метою не тільки боротьби, а й попередження проявів тероризму та досягнення стану антитерористичної безпеки Великою Британією була прийнята контртерористична стратегія, яка отримала назву CONTEST. Відповідно до документів, які визначають основні положення стратегії, координація між CONTEST та іншими державними програмами є вкрай важливою. Співпраця у сфері боротьби з тероризмом відповідно до CONTEST вбачається на трьох рівнях:

- тісна співпраця та координація дій правоохоронних органів (усередині Великої Британії);
- підтримка діалогу з приватним сектором, громадськими організаціями та громадськістю загалом;
- міжнародна співпраця з найближчими союзниками та іншими державами та їхніми об'єднаннями.

Генеральним секретаріатом оборони та національної безпеки Французької Республіки (ФР) здійснено ретельний аналіз скоєних у країні протягом кількох останніх років терористичних нападів, за результатами чого наприкінці 2016 р. у Франції було введено в дію новий національний антитерористичний план «Віжіпірат плюс» (Vigipirateplus) [6]. Відповідно до нього на території ФР встановлено 3 ступені терористичних загроз:

1. Пильність. Всі правоохоронні органи, спеціальні служби, державні та громадські структури Франції працюють у звичайному режимі із застосуванням типових заходів безпеки, які, зокрема, передбачають контроль за проведенням масових заходів, здійснення вибіркового перевірок на транспорті, введення обмеженого доступу на окремі об'єкти інфраструктури, патрулювання тощо.

2. Посилені заходи безпеки, загроза терористичного акту. Дія цього ступеня загрози може тривати невизначений термін як на всій території Франції, так і в окремих регіонах. Запроваджуються 216 визначених планом безпекових заходів, зокрема, ті, що викладені у документах з обмеженим доступом. Передбачається введення додаткового контролю, обмежень пересування на окремих транспортних магістралях, збільшення інтенсивності патрулювання тощо. Правоохоронні органи та спеціальні служби приводяться у стан підвищеної готовності.

3. Найвищий ступінь загрози, який нині діє у Франції, – невідкладні заходи, загроза теракту. Введення найвищого ступеня загрози здійснюється винятково за наявності достовірних даних щодо високої ймовірності здійснення теракту або після його вчинення. Чітко визначає функції і повноваження кризового центру, порядок розгортання якого передбачений виникненням вказаних обставин. Дозволяє введення надзвичайних заходів безпеки, зокрема, блокування транспортних шляхів, закриття метро, вокзалів, аеропортів та інших важливих транспортних об'єктів, призупинення роботи навчальних закладів, заборону масових акцій тощо.

Слід зазначити, що у «Віжіпірат плюс» враховано необхідність посилення заходів протидії новим терористичним загрозам, зокрема, атакам з використанням безпілотних літальних апаратів та кібернетичним атакам. Крім того, у ньому визначені спеціалізовані сили і засоби для протидії терористичним нападам, які можуть бути скоєні із застосуванням стрілецької зброї, вибухових речовин, транспортних засобів, а також біологічної і хімічної зброї. При цьому головною

особливістю оновленого плану є запровадження у французькому суспільстві так званої «культури пильності», що передбачає залучення пересічних громадян до процесу забезпечення як власної безпеки, так і безпеки держави [7].

Активна підтримка терористів з боку Російської Федерації сприяє тому, що збройний конфлікт на Сході не вдасться локалізувати у короткостроковій перспективі. Відповідно, перед нашою країною постає завдання щодо створення моделі так званого «воєнізованого суспільства» на кшталт Держави Ізраїль.

Ця держава вже майже 50 років є об'єктом терористичних нападів. Терористичні акти проти її громадян набули системного явища та спонукали уряд дотримуватись принципу: терористам не можна йти на поступки, створити, на нашу думку, найбільш досконалу систему антитерористичного захисту та активної протидії. При цьому її ефективність визначається насамперед вдалим симбіозом професіоналізму спеціальних підрозділів та обізнаністю й певним досвідом антитерористичних дій з боку цивільного населення. Початковий курс антитерористичної підготовки військовослужбовці проходять у «підрозділі 707», він триває три тижні для підрозділів, які «забезпечують», і п'ять тижнів – для «штурмових». Потім вони проходять поглиблений курс підготовки відповідно до своєї специфіки на базі свого загону (чотири та вісім тижнів відповідно). З урахуванням того, що військовослужбовцям необхідно опанувати знання за своєю основною військовою спеціальністю загальний час підготовки у них досягає 1 рік і 8 місяців. Тільки після проходження всього курсу вони вважаються повністю готовими для виконання бойових завдань і до закінчення цього часу, як правило, не залучаються до виконання реальних бойових дій. Такий підхід дав змогу централізувати підготовку фахівців, зробити її єдиною для всіх, що, звичайно, сприяло поліпшенню взаємодії під час використання різних підрозділів одночасно [8].

Крім вищевикладеного, більшість підрозділів Армії оборони Ізраїлю, хоча і не є підрозділами прямої участі у проведенні антитерористичної операції (захоплення, втручання або допоміжними підрозділами), проте, проходять курс антитерористичних дій. Це стосується і системи військової підготовки, що охоплює всі верстви населення, починаючи зі школи. Координаторами такої підготовки є Міністерство освіти та Служба старшого офіцера Генерального штабу з питань виховання молоді. Характерним є те, що спеціальну вій-

ськову підготовку у Коледжі національної безпеки отримують не тільки представники військового командування, а й державні чиновники високого рангу [8, с. 95–96].

До того ж компетентними органами Ізраїлю вживаються активні заходи з протидії використанню мережі Інтернет для проведення діяльності терористичного характеру. У цьому контексті у 2016 р. міжвідомча законодавча комісія в Ізраїлі розпочала розробку законопроекту, який дасть змогу відстежувати і видаляти з мережі Інтернет інформацію, що містить реальну небезпеку для держави, суспільства та окремих громадян.

Поряд із цим ізраїльськими спецслужбами розробляються додаткові методи з виявлення потенційних терористів у соціальних мережах. Так, застосування спеціальних фільтрів: за віком, релігійними переконаннями, соціально-економічними умовами тощо, значно звужує коло потенційних підозрюваних. Таким чином, система позначає повідомлення в соцмережах, які сигналізують про можливий теракт.

Ізраїльське суспільство загалом позитивно реагує на застосування зазначених методів у боротьбі з тероризмом у мережі Інтернет. Для обґрунтування необхідності таких дій з боку спецслужб Ізраїлю активно використовується роз'яснювальна робота за допомогою національних засобів масової інформації.

Аналогічно у лютому 2017 р. вищою радою з питань телебачення і радіо Турецької Республіки (ТР) запроваджено регулятивні заходи у сфері обмеження висвітлення чутливих подій, насамперед терористичних актів, що відбуваються на території держави. У контексті цього наголошується, що нові регулятивні правила мають подолати виявлені в практичній діяльності прогалини із поширення інформації чутливого характеру в період дії режиму надзвичайного стану (введений на підставі рішення РНБ ТР по всій території Туреччини з метою подолання негативних наслідків військового путчу 21.07.2016 р., у січні 2017 р. термін його дії подовжено на три місяці) [9].

Відповідно до ухвалених правил з 01.02.2017 р. представникам телевізійних і радіокомпаній у висвітленні терористичних актів забороняється:

– переривати трансляцію поточних подій, супроводжувати стрічки новин із повідомленнями про теракт позначками, що привертають увагу глядачів/читачів, на кшталт: «терміново», «останні події», «надзвичайна ситуація» тощо;

– демонструвати власні фото, відеоматеріали, включаючи кадри очевидців, що містять момент та наслідки теракту, демонструють страх і паніку людей на місці трагедії за винятком тих, що надаються уповноваженими офіційними представниками;

– надавати інформацію про конкретний об'єкт нападу, поширювати його графічні зображення та мапи, що надають можливість деталізувати місце події, повідомляти інформацію про осіб, затриманих «по гарячих слідах», а також терористичні організації, що підозрюються у скоєнні нападу;

– надавати власні коментарі та версії, брати інтерв'ю у свідків, обмежуючись виключно заявами уповноважених офіційних представників;

– вести трансляцію, поширювати зображення персоналу та транспортних засобів правоохоронців, рятувальників і медичних служб, задіяних на місці події, роботи криміналістів тощо [8].

Також представників вищої ради з питань телебачення і радіо Турецької Республіки (ТР) зобов'язано дотримуватися зваженого підходу у проведенні інтерв'ю з політиками та експертами, в рамках чого необхідно утримуватися від передачі критичних коментарів, не припускати поширення перебільшених заяв, неправдивої інформації чи упередженої агітації.

Нині боротьба з міжнародним тероризмом не може обмежуватися тільки військовими діями, не менш важливими є заходи, що вживаються в сфері інформації, освіти, економіки та прогресу. Необхідно залучати приватний сектор і неурядові організації, а також вести діалог про культуру і цивілізації. Провідна роль громадянського суспільства та недержавних організацій у запобіганні конфліктам та тероризму була неодноразово підкреслена в різноманітних міжнародних документах.

Зокрема, Генеральна Асамблея ООН у своїй Глобальній антитерористичній стратегії, прийнятій 8 вересня 2006 року, постановила всім своїм комітетам, що стосуються тероризму та боротьби з ним, «сприяти залученню громадянського суспільства до здійснення глобальної кампанії з боротьби проти тероризму та його засудженню» та в подальшому «рекомендувати недержавним організаціям та громадянському суспільству за необхідності взаємодіяти у вирішенні питань про те, яким чином можна активізувати зусилля щодо здійснення Стратегії» [10].

Серед міждержавних (міжнародних) організацій, які мають на меті залучення громадянського суспільства у боротьбі з проявами тероризму, є

International NGO Training and Research Centre – Міжнародний неурядовий центр досліджень і підготовки кадрів, що займається підтримкою неурядових організацій та інститутів громадянського суспільства у сфері вивчення питань політики. Центр прагне зміцнити роль громадянського суспільства в політиці за допомогою проведення досліджень і аналізу його потенціалу як суб'єкта суспільно-політичних відносин [11].

Однією з ключових сфер інтеграції сил Центр пропонує антитерористичну роботу. За задумом Центру громадян необхідно не тільки просвіщати, а й активно залучати до розробки антитерористичних заходів. Активна громадянська позиція полягає не тільки у сприянні владі в формі мовчазної згоди з діями, але й у конкретній допомозі в так званій «війні з терором», яку нині ведуть США, Великобританія, Ізраїль та інші.

«Незалежна зона» (Independent sector) – одна з благодійних організацій, яка є майданчиком для співпраці і кооперування зусиль безлічі американських (і не тільки) неурядових фондів, програм та організацій. «Незалежна зона» націлена на сприяння встановленню миру і порядку в усіх країнах. Її експерти вважають, що для повноцінної та ефективної життєдіяльності всіх державних інститутів необхідно виховувати активних громадян, які бажають спільними зусиллями будувати відкрите, справедливе і здорове суспільство. З таких позицій організація звертає увагу на можливість сприяння громадян в антитерористичній роботі держави [12].

На цей час в Україні налічується понад кількості громадських організацій, які проводять волонтерську діяльність та надають гуманітарну допомогу, забезпечують соціальний захист учасників АТО та колишніх співробітників спеціальних підрозділів. Багато з таких організацій та фондів декларують протидію тероризму як мету. Передусім вагомий внесок у підтримку руху борців з тероризмом вносить багаторічна діяльність Міжнародної громадської організації «Міжнародна антитерористична єдність» [13] зі статусом учасника діяльності Ради Європи, мета якої – максимально скоротити соціальну базу тероризму та екстремізму, досягти громадської ізоляції, несприйняття ідеології прихильників тероризму. Члени громадської організації «Академія безпеки відкритого суспільства» [14] пропагують ідею консолідації зусиль на державному та недержавному рівнях щодо профілактики та боротьби з тероризмом, мінімізації або ліквідації наслідків терористичної діяльності.

Зазначені напрями роботи можна частково проілюструвати досвідом функціонування анти-терористичної системи низки країн, що свідчить про ще ширшу взаємодію державного та недержавного рівнів протидії тероризму. Зокрема, можна звернутись до досвіду США. Так, у країні діє низка недержавних організацій, що реалізують програми, спрямовані на подальшу кооперацію між державою та суспільством у протидії тероризму. Наприклад, у країні діє Міжнародна асоціація керівників антитерористичних відомств, яка веде роботу зі створення специфічної системи антитерористичної освіти школярів. Метою такої роботи є не лише забезпечення дітей практичною інформацією щодо поведінки в екстремальних умовах, але й ідеологічно-виховна робота, спрямована на кооперацію подальших зусиль громадянського суспільства та органів державної безпеки. На думку керівництва країни, залучення громадян до боротьби з тероризмом підвищує ефективність операцій, що проводяться державними службами. Іншим прикладом може бути діяльність американського Інституту світової політики, що, будучи недержавною організацією широкого профілю, виступив з ініціативою розробки комплексу заходів, які мають здійснюватися як з боку держави, так і з боку громадян. Зокрема, інформаційно-розвідувальна діяльність, на думку розробників проекту, може і має стати сферою спільної кооперації державного та недержавного суб'єктів антитерористичної боротьби. При цьому державні структури мають брати на себе контроль над закритою інформацією, тоді як завданням громадян є підвищення пильності, демонстрація активної громадянської позиції, готовність співпрацювати з правоохоронними органами, повідомляти їм про підозрілі факти [15].

З ініціативи Державного департаменту Сполучених Штатів було прийнято рішення використовувати професійні знання співробітників в галузі антитерористичної боротьби і спрямувати їх на підготовку спеціальної програми, розрахованої як на працівників правоохоронних органів, так і на пересічних громадян. Головною метою «антитерористичної програми Держдепартаменту США» є сприяння в забезпеченні безпеки громадян країни як у щоденному режимі (всередині держави), так і під час зарубіжних туристичних і ділових поїздок. Програма носить не тільки інформаційно-навчальний характер, а й містить у собі елемент пропаганди, спрямованої на налагодження контактів з іноземними посадовими особами для досягнення єдиного розуміння загрози і бажання

проведення спільної боротьби з тероризмом. За цією програмою пройшли навчання вже більше 20 000 співробітників з більш ніж 100 країн [16].

До того ж відповідно до положень чинного концептуального документа Пентагону «Національна військова стратегія» Сполучені Штати Америки мають продовжувати викорінювати міжнародні терористичні мережі, руйнувати зв'язки зі структурами, що їх підтримують, знищувати бази терористів, перешкоджати поширенню засобів масового знищення та сприяти формуванню глобального антитерористичного середовища. Виконання цього завдання вимагає інтеграції всіх наявних у розпорядженні держави сил і засобів, взаємодії з дружніми країнами й союзниками, а також залучення їх до участі в боротьбі з терористичною загрозою. Співпрацюючи зі збройними силами та іншими структурами іноземних держав і надаючи сприяння у підвищенні їхніх можливостей, командування ЗС США прагне до зміцнення загальної безпеки. Ці зусилля сприятимуть нарощуванню антитерористичного потенціалу в глобальному масштабі, послаблюючи цим загрозу для США та їхніх союзників [17].

Ефективність реалізації зазначених стратегій боротьби з тероризмом значною мірою залежить від співпраці між урядами держав та їхніми спеціальними підрозділами. Прикладом раціональної взаємодії європейських поліцейських підрозділів у галузі запобігання тероризму є співробітництво в рамках Європейського центру боротьби з тероризмом та Робочої групи поліції по тероризму. Ця організація об'єднує представників поліції з 27 нинішніх держав-членів Європейського Союзу і представників Європолу [18]. Головне завдання Робочої групи поліції по тероризму – регулярний і цілодобовий обмін інформацією про терористичні загрози на території Європи в межах низки національних і міжнародних зобов'язань, спрямованих на підвищення рівня оперативних знань про терористичні загрози і способи їх протидії, проведення конференцій, семінарів і тренінгів, співпраця з громадськими організаціями та фондами.

Обмін інформацією про фізичну боротьбу з тероризмом і організованою злочинністю між спеціальними антитерористичними підрозділами Європейського Союзу має ключове значення для підвищення антитерористичної безпеки країн всього Союзу. У Брюсселі, в жовтні 2001 року, на саміті 15 командирів європейських антитерористичних підрозділів бельгійським підрозділом DSU була офіційно сформована Асоціація Atlas,

визначено її основні цілі і правила функціонування. Група Atlas пов'язує центральні антитерористичні підрозділи поліції країн Європейського Союзу і призначена для забезпечення громадянам ЄС високого рівня безпеки за допомогою спільного співробітництва, обміну інформацією та досвідом між компетентними поліцейськими силами. До основних завдань «Атласу» також відноситься постійне підвищення рівня професіоналізму його підрозділів, взаємна підтримка, проведення спільних проєктів і операцій в разі терористичної загрози у великих масштабах. Уніфікація стандартів і процедур на рівні Союзу шляхом вдосконалення тактики і техніки дій підвищує ефективність реагування на кризові ситуації. Організація спільних навчань, семінарів і дослідницьких проєктів дає змогу підрозділам з різних держав-членів Союзу надавати скоординовану підтримку на прохання країни, яка отримує підтримку в разі серйозної терористичної загрози [19].

Натепер момент Група «Атлас» складається з 35 спеціальних поліцейських підрозділів з 27 країн Європейського Союзу, створених з метою фізичної боротьби з тероризмом. У роботі групи беруть участь представники антитерористичних підрозділів держав з-за меж Європейського Союзу, але вони не мають права голосу і не в змозі використовувати фінансові ресурси ЄС. У групі «Атлас» Україна, на жаль, не представлена.

Висновки. Наведене вище дає змогу дійти висновку, що в умовах подій, які відбуваються в Україні, перспективними в аспекті реалізації

безпекової політики є такі надбання іноземного досвіду з протидії терористичним загрозам:

– ізраїльська модель антитерористичної підготовки суспільства, оскільки її ефективність визначається вдалим поєднанням професіоналізму спеціальних підрозділів, обізнаності щодо антитерористичних дій з боку цивільного населення та базується на певних конструктивних принципах: терористам не можна йти на поступки;

– орієнтація міжнародного безпекового сектору на: розробку активних заходів з протидії використанню мережі Інтернет для проведення діяльності терористичного характеру; об'єднання зусиль владних і силових органів держав, з одного боку, і громадянського суспільства – з іншого, оскільки антитерористична політика не стане ефективною без підтримки з боку громадянського суспільства, яке є невід'ємним важелем взаємодії між соціумом і державою; обмін інформацією про боротьбу з тероризмом і організованою злочинністю між спеціальними антитерористичними підрозділами Європейського Союзу, що має ключове значення для підвищення антитерористичної безпеки країн всього Союзу;

– боротьба з тероризмом не може обмежуватися тільки військовими діями та силовими операціями. Не менш важливими є освітні заходи, що сприяють розвитку у людини необхідних для комфортного й безпечного життя компетенцій. Тільки комплексний підхід до проблеми протидії тероризму може гарантувати суспільству успішне її розв'язання та забезпечення мирного співіснування всіх верств населення.

Список літератури:

1. The European Union Counter-Terrorism Strategy. Public register of Council documents. URL: <http://register.consilium.eu.int/pdf/en/05/st14/st14469-re04.en05.pdf> (дата звернення: 02.04.2018).
2. The European Union Counter-Terrorism Strategy. Public register of Council documents. URL: <http://register.consilium.eu.int/pdf/en/05/st14/st14469-re04.en05.pdf> (дата звернення: 02.04.2018).
3. Council of Europe Counter-Terrorism Committee, CDCT. Council of Europe. URL: <https://www.coe.int/en/web/counter-terrorism/cdct> (дата звернення: 02.04.2018).
4. Європейська конвенція про боротьбу з тероризмом від 27.01.1977 р. № ETSN90. Офіційний вісник України. 2006. № 14. Ст. 1055.
5. The United Kingdom's Strategy for Countering Terrorism June 2018. CONTEST. URL: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/716907/140618_CCS207_CCS0218929798-1_CONTEST_3.0_WEB.pdf (дата звернення: 10.08.2018).
6. Vigilance, prevention, and protection against the terrorist threat. December 2016 edition. Tackling terrorism together. URL: <https://www.gouvernement.fr/sites/default/files/locale/piece-jointe/2017/08/vigipirate-anglais-v2017.pdf> (дата звернення: 10.08.2018).
7. Plan VIGIPIRATE. Le gouvernement. URL: <https://www.gouvernement.fr/reagir-attaque-terroriste> (дата звернення: 13.09.2018).
8. Рижов І. М., Кудінов С. С., Івахненко О. А. Основи антитерористичної безпеки соціальних систем: монографія. К.: Кафедра, 2017. 212 с.
9. The Constitution of the Republic of Turkey, adopted at a national referendum on November 7, 1982, with amendments and additions as of April 16, 2017. Türkiye Büyük Millet Meclisi Resmi

Internet Sitesi. URL: https://www.tbmm.gov.tr/anayasa/anayasa_2017.pdf (дата звернення: 15.12.2018).

10. Глобальна контртерористична стратегія Організації Об'єднаних Націй, затверджена Резолюцією 60-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН 60/288 від 08.09.2006. URL: <http://daccess-ddsny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N05/504/90PDF/N0550490.pdf?OpenElement> (дата звернення: 05.08.2018).

11. The International NGO Training and Research Centre. INTRAC. URL: <https://www.intrac.org/> (дата звернення: 12.12.2018).

12. The Charitable Community – Independent Sector. URL: <https://independntsector.org/> (дата звернення: 10.08.2018).

13. Міжнародна громадська організація «Міжнародна антитерористична єдність». URL: <http://antiterunity.org/ru/news.php> (дата звернення: 10.08.2018).

14. Громадська організація «Академія безпеки відкритого суспільства». URL: <http://aoss.org.ua/cgi-bin/index.pl> (дата звернення: 10.08.2018).

15. Загрози терористичного характеру: формалізація, аналіз, оперативна протидія: моногр. / авт. кол.; за заг. ред. проф. І.М. Рижова. К.: Нац. акад. СБУ, 2017. 284 с.

16. Countering the Changing Threat of International Terrorism: Report of the National Commission on Terrorism. Pursuant to the Public Law? 105-th Congress. The Federation of American Scientists (FAS). URL: <https://fas.org/irp/threat/commission.html> (дата звернення: 12.12.2018).

17. Печорский В. Программа МО США «Контртерористическая подготовка специалистов зарубежных силовых структур». Зарубежное военное обозрение. 2007. № 9. С. 29–31.

18. Акопян О.А. Противодействие терроризму как общая задача властей и граждан: зарубежный опыт. Научная электронная библиотека «Киберленинка». 2018. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/protivodeystvie-terrorizmu-v-ssha-opyt-i-problemy> (дата звернення: 10.08.2018).

19. Atlas – europejski sojusz antyterrorystów. Formacja SGO. URL: <http://www.formacjasgo.pl/portfolio-view/atlas-europejski-sojusz-antyterrorystow/> (дата звернення: 12.11.2018).

МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ ПРОТИВОДЕЙСТВИЯ ТЕРРОРИЗМУ И ЕГО ЗНАЧЕНИЕ ДЛЯ УКРАИНЫ

В статье проанализирована практика противодействия терроризму в зарубежных странах и изложены предложения по совершенствованию антитеррористической деятельности не только в правоохранительной системе Украины, но и в других государственных органах и институтах гражданского общества. Доказано, что эффективность такой деятельности обусловлена качеством законодательного обеспечения этого процесса, наличием оптимальных технологий противодействия и соответствующим построением системы органов, которые должны их реализовывать, а потому международный опыт является крайне важным для Украины с точки зрения как поиска своей наиболее эффективной модели противодействия, так и объединения усилий с ведущими развитыми странами в направлении борьбы с терроризмом.

Ключевые слова: терроризм, антитеррористическая безопасность, международный опыт, общественность, контртеррористическая стратегия, борьба с терроризмом.

INTERNATIONAL EXPERIENCE AGAINST TERRORISM AND ITS IMPORTANCE FOR UKRAINE

The article analyzes the practice of counteracting terrorism in foreign countries and sets out proposals for the improvement of anti-terrorist activities not only in law enforcement systems of Ukraine, but also for other state bodies and civil society institutions. It is proved that the effectiveness of such activities is due to the quality of legislative support for this process, the availability of optimal countermeasures and the corresponding construction of a system of bodies that should implement them, and therefore international experience is extremely important for Ukraine in terms of finding its most effective response model and joining forces with leading developed countries in the fight against terrorism.

Key words: terrorism, antiterrorist security, international experience, public, counterterrorism strategy, fight against terrorism.